

Anexa nr. 2 la ordinul ministrului educației naționale nr. 3393 / 28.02.2017

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

**Programa școlară
pentru disciplina**

RELIGIE

Clasele V-VIII

CULTUL REFORMAT

București, 2017

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Religie – cultul reformat* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele a V-a – a VIII-a, învățământul gimnazial. Disciplina este prevăzută în planul-cadru de învățământ în aria curriculară *Om și societate*, având un buget de timp de 1 oră/săptămână, pe durata unui an școlar – în conformitate cu *Planurile-cadru de învățământ pentru învățământul gimnazial* aprobate prin OMENCS nr. 3590/05.04.2016.

Programa disciplinei *Religie* este elaborată potrivit modelului de proiectare curriculară centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare al elevului din ciclul gimnazial, care descrie așteptările exprimate față de elev la sfârșitul învățământului gimnazial, prin raportare la cerințele exprimate în *Legea educației naționale nr. 1/2011* cu completările și modificările ulterioare, precum și prin raportare la caracteristicile de dezvoltare ale elevilor.

Structura programei școlare de Religie include următoarele elemente:

- Competențe generale;
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- Conținuturi;
- Sugestii metodologice.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte diverse.

Competențele generale vizează achizițiile elevului dobândite la ora de *Religie* pe parcursul întregului învățământ gimnazial. Acestea contribuie în mod direct la realizarea profilului de formare al elevului din ciclul gimnazial, reflectă în mod adecvat specificul domeniului educației religioase și reprezintă o etapă formativă superioară în raport cu competențele dezvoltate pe parcursul învățământului primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale și se formează pe durata unui an școlar. Acestea sunt adaptate la nivelul de dezvoltare al elevilor, au rol în orientarea evaluării performanței acestora și oferă cadrul pentru proiectarea demersului didactic.

Pentru dezvoltarea competențelor specifice, în programă sunt propuse **exemple de activități de învățare** variate, cu rol de orientare a strategiilor didactice ce urmează a fi dezvoltate de profesori. Acestea valorifică contexte de învățare formală, nonformală și informală, vizează activitatea elevilor (nu a profesorului) și au rol de a stimula participarea activă a acestora la propria învățare. Profesorul are libertatea să modifice, să completeze sau să înlocuiască activitățile de învățare.

Conținuturile învățării constituie decupaje didactice relevante, necesare elevilor pentru dobândirea competențelor specifice. La nivelul fiecărei clase, programele prezintă o ofertă curriculară care include aspecte de învățătură creștină, elemente de morală religioasă aplicată și aspecte de viață comunitară.

Sugestiile metodologice oferă clarificări pentru elementele de noutate ale programei și includ exemple de strategii didactice, repere pentru proiectarea demersului didactic, precum și elemente de evaluare continuă. De asemenea, sugestiile metodologice fac trimitere la o diversitate de contexte de învățare și la modalități de personalizare a demersului didactic (prin referiri la interese speciale de cunoaștere, specificul diferitelor comunități, adaptarea la nevoi speciale de învățare).

Pentru a asigura un cadru coerent în predarea *Religiei*, programa școlară propune un set de elemente comune pentru toate cultele din România care au drept de predare a propriei religii în sistemul de învățământ: lista competențelor generale, o parte dintre competențele specifice și o serie de exemple de activități de învățare și partea generală a sugestiilor metodologice. Listele de competențe specifice și de conținuturi sunt elaborate de către fiecare cult, permițând orientarea către teme relevante pentru fiecare dintre acestea.

Competențe generale

- 1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței**
- 2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase**
- 3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase**

CLASA a V-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței

Clasa a V-a

1.1. Descrierea unor aspecte caracteristice religiei proprii, utilizând termeni religioși specifici

- realizarea unor versuri cu formă regulată: haiku, cvintet, acrostihul, legate de turnul Babel și botezul lui Isus
- analizarea conținuturilor lecturate despre credință și despre deciziile luate de personajele biblice
- elaborarea unei compuneri, a unui eseu pe teme variate (valori, decizii corecte, consecințele unor decizii luate, sărbători creștine) după un plan dat/utilizând termenii religioși specifici
- alcătuirea de liste de cuvinte, familii de cuvinte, liste de sinonime și antonime pe o temă dată (de exemplu, deciziile cu Dumnezeu, deciziile fără Dumnezeu; despre sărbătorile creștine, despre valorile adevărate)
- realizarea unui interviu cu metoda "scaunul fierbinte" cu profeți din Vechiul Testament și cu ucenicii lui Isus; editarea unor cărți de vizită/pașapoarte (biografii) ale personalităților studiate (Matei, Iuda, Toma, Pavel, etc.)
- exerciții bazate pe metode cooperative (de exemplu, gândiți – lucrați în perechi – analizați) despre ordinea interioară a bisericii reformate

1.2. Exprimarea unui punct de vedere personal cu privire la situații/momente de decizie

- exerciții de formulare a unui punct de vedere personal despre diferite aspecte (de exemplu, deciziile luate de personajele biblice, modul în care Dumnezeu acționează prin oameni)
- participarea la discuții pe teme controversate (de exemplu, deciziile și consecințele deciziilor personajelor biblice, deciziile creștinului din secolul XXI) sau pe baza unor situații reale sau imaginate/pe baza unui studiu de caz despre importanța credinței în luarea de decizii
- realizarea unor observații scrise sau orale despre decizia luată de primii oameni
- exerciții de recunoaștere a propriilor interese legate de evenimentele istoriei bisericii și faptele profeților și a ucenicilor, cu tehnica „Dezbatere pro și contra”
- simularea unei situații conflictuale și rezolvarea conflictului ținând cont de consecințele diferitelor decizii luate de personajele biblice
- exerciții de analizare din diferite perspective a informațiilor privind faptele creștinilor din prima perioadă a bisericii, folosind metoda „Cubului”

1.3. Clasificarea diferiților factori decizionali din viața de zi cu zi, prin raportare la valorile morale religioase

- simularea unei situații conflictuale din viața comunităților creștine de azi și rezolvarea conflictului
- realizarea unor jurnale de lectură biblică/de recunoaștere sau a unor jurnale pe tema deciziilor bune și rele luate în viața personală, pe o perioadă determinată de timp
- organizarea unor jocuri de rezolvare a problemelor cu scenarii standard pe tema: Creștin reformat în secolul XXI
- exerciții de utilizare a diferitelor modele de autoevaluare și modele de rezolvare a problemelor în contexte date (de exemplu, analiza SWOT, ABC)
- exerciții de rezolvare a conflictelor, prezentarea metodei de mediere reparatorie, de rezolvare a conflictelor care apar în viața creștinului
- participarea la discuții pe teme care vizează un subiect controversat care apare în legătură cu faptele profeților

2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

Clasa a V-a

2.1. Identificarea sarcinilor moral-religioase deprinse din învățătura creștină

- participarea la dialoguri pe diferite teme: Sfânta Scriptură, călăuză noastră; valorile în viața omului; slujire; providența Lui Dumnezeu; importanța normelor în viața omului; responsabilitățile omului; importanța rugăciunii
- exerciții de definire a termenilor abordați în cadrul unor teme, din perspectivă generală și din perspectivă religioasă: decizie, adevăr, respect, ispită, pocăință, libertate, valori, norme
- lectura unor texte biblice reprezentative despre deciziile luate de personaje biblice, comparând cu deciziile luate de oamenii de-a lungul istoriei
- analiza unor imagini, hărți reprezentative despre importanța implicării creștinului în viața comunității, bisericii
- realizarea unor jocuri și simulări didactice pe baza evenimentelor din viața profeților: Ilie, Eliseu, Daniel, Iona, Iezechiel, Ioan Botezătorul
- exerciții de prezentare a sarcinilor personajelor din Noul Testament prin metoda „Teaching without talking (TWT)”

2.2. Analizarea unor situații decizionale din viața creștină

- participarea la jocuri de rol „Dialog cu scaunul”: formularea unor sfaturi în diferite contexte de viață, pornind de la comportamentul sau deciziile luate de personajele biblice
- implicarea în jocuri didactice ilustrative, care să valorifice experiențe ale copiilor, relevante din punct de vedere religios (manifestarea unor virtuți în viața lor: ascultarea, sinceritate, blândețe, răbdare, încredere, curaj, libertate, eliberare)
- organizarea unui joc al fanteziei: din ce ingrediente ar fi compusă licoarea libertății, iubirii, slujirii, credinței pornind de la exemplele biblice (Pilda semănătorului; Casa zidită pe stâncă; Spălarea piciorului ucenicilor; Isus și Toma)
- analiza unor texte care prezintă diferite opinii în relație cu anumite situații cu relevanță religioasă (de exemplu, fapta și răsplata oamenilor prezentați în Biblie și în opere literare)
- discuții pe tema unor secvențe din filme despre schimbările în viața personajelor biblice și a schimbărilor în viața omului, ca urmare a unor decizii luate (de exemplu Ilie, Iona, Matei, Pavel, Iuda)
- exerciții de alegere bazate pe evaluare proprie, folosind tehnica „Colțurile”, pentru a evidenția „armura” spirituală în ispitele de zi cu zi
- realizarea unor portofolii de grup pe diferite teme (de exemplu, curaj, sinceritate, dăruire), pornind de la exemplele biblice (Ioan Botezătorul, Daniel, tinerii din cuptorul de foc, prima comunitate creștină)

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

Clasa a V-a

3.1. Descrierea consecințelor deciziilor luate de către personajelor biblice

- exerciții de analizare, prin metoda „vânătoarea de comori”, a unor decizii luate de personajele din Noul Testament
- realizarea de hărți conceptuale/de cauză și efect despre faptele personajelor din Vechiul Testament
- participarea la discuții pe tema: decizii bune și decizii rele legate de activitatea omului în viața comunității bisericești de-a lungul istoriei
- exerciții de elaborare a unui feedback despre deciziile lui Pavel, consecințele deciziei lui Iuda și Matei, prin metoda RAI (Răspunde – Aruncă – Interoghează)
- realizarea și completarea unor fișe de autoevaluare pe teme precum: blândețe, răbdare, încredere, curaj, libertate, legate de personajele biblice

3.2. Enumerarea modalităților de aplicare în practică a virtuților creștine în diferite contexte de viață

- exerciții de identificare a deciziilor bune, prin jocul didactic „comerț cu o problemă”, pe tema faptelor lui Ioan Botezătorul

Clasa a V-a

- exerciții de identificare cu metoda "role on the wall" pe tema atribuțiilor și talentelor personale
- exerciții de realizare de conexiuni cu tehnica „florii de nufăr”, pe tema deciziilor profeților și ucenicilor și consecințele deciziilor
- exerciții de stimularea creativității pe tema formelor de manifestare a credinței în Biblie și în viața elevului, folosind metodele „Starbursting”, „Frisco”
- exerciții de argumentare a unei opinii personale legate de sărbătorile creștine prin jocul didactic “Ce aș simți dacă...”
- colaborarea cu biserica, ONG-uri și instituții caritabile pentru a stimula, a motiva elevii la participarea activă în viața comunității

Conținuturi

Domenii de conținut	Conținuturi*
Dumnezeu ni se adresează – povestiri biblice	Situații de decizie și consecințele deciziilor: Exemple din Vechiul Testament: - Fapta și răsplata omului- Turnul din Babel- Profetul Ilie- Elisei și Naaman- Trei tineri în cuptorul de foc- Daniel în gaura leilor- Profetul Iona Exemple din Noul Testament: - Profetul Ioan Botezătorul- Botezul lui Isus- Ispita lui Isus- Chemarea lui Matei- Pilda semănătorului- Cel care construiește pe stâncă- Iuda Îl trădează pe Isus
Dumnezeu ne arată calea de urmat în viața de zi cu zi	Impactul deciziilor asupra vieții personale și asupra mediului înconjurător: - Ispite de zi cu zi: armură spirituală- Valori, valoros în secolul XXI
Dumnezeu formează comunitatea	Am hotărât să Îl slujesc pe Dumnezeu: - Cuvântul lui Dumnezeu pune omul în fața deciziilor- Dumnezeu acționează prin oameni- Parohiile reformate /Biserica reformată și ordinea interioară- Ce înseamnă să crezi
A fi creștin reformat	Ce înseamnă să fiu creștin reformat: - Formarea Bisericii, prima comunitate creștină- Apostolul Pavel, „apostolul păgânilor”
Să sărbătorim împreună	Să sărbătorim împreună - Advent – Perioada de așteptare în Vechiul Testament- Profețiile Vechiului Testament despre nașterea lui Mesia- Isus spală picioarele ucenicilor Săi- Isus și Toma- Convertirea lui Saul

*Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe.

CLASA a VI-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței

Clasa a VI-a

1.1. Identificarea elementelor definitorii ale vieții creștine, pe baza Decalogului

- exerciții de sintetizare a învățăturilor morale deduse din Decalog
- elaborarea unui eseu pe tema „De ce sunt creștin”, pornind de la exemplul lui Isus
- exercițiu de comunicare dirijată despre: cauzele și consecințele încălcării poruncilor de David, norme, reguli, legi în viața personajelor biblice și în viața omului în secolul XXI
- realizarea de tabele cu elementele definitorii ale vieții creștine, pe baza exemplelor biblice studiate
- exerciții de completare a unui text, de continuare a unui text, de comentare, rezumare despre modul de interpretare a decalogului de către Isus
- exerciții care necesită exprimarea părerilor, convingerilor, sentimentelor proprii despre importanța participării creștinului în viața parohiei, comunității creștine
- realizarea de slogane, reclame care subliniază valorile morale creștine prezentate în pildele lui Isus, exerciții bazate pe metode cooperative (de exemplu, gândiți – lucrați în perechi – analizați) pe teme precum: istoria parohiei elevului; lumea personală a elevului

1.2. Exemplificarea unor comportamente moral-religioase și civice bazate pe valorile Decalogului

- analiza unor studii de caz, reale sau imaginare, referitoare la conflicte valorice sau la comportamentul elevilor și adulților în viața cotidiană, prin raportare la poruncile din Decalog
- realizarea unei dezbateri pe o temă controversată (de exemplu, legile lui Dumnezeu și legile civile)
- proiectarea itinerariului unei excursii tematice într-o localitate unde a trăit sau a activat una dintre personalitățile istorice ale bisericii
- participarea la exerciții cooperative “Interviul în trei pași”, cu un personaj biblic, pe tema comportamentului bazat pe poruncile decalogului
- realizarea de “Cărări ale rugăciunii” pe teme precum “Aproape de aproapele nostru, aproape de Dumnezeu”, “Tatăl nostru”
- realizarea și completarea unor fișe de autoevaluare pe teme precum: odihnă, respect, loialitate, ajutor, perseverență, iubire

1.3. Realizarea unui profil al creștinului, cu elemente specifice pentru propria identitate religioasă

- exerciții de argumentare biblică în analizarea comportamentului unui creștin (de exemplu leprosul vindecat, personajele din pildele studiate)
- realizarea unui interviu cu un membru al comunității bisericești, cu o persoană remarcabilă despre obiceiurile, istoria parohiei
- alcătuirea unei expoziții cu cărți/obiecte vechi despre viața și activitatea reformatorilor, care să evidențieze viața lor trăită în Lumina lui Dumnezeu
- exerciții de comparare, folosind metoda brainstorming, pe tema “Creștinii din începuturi, creștinii de azi”
- realizarea de hărți conceptuale pe tema creștinismului, punând accent pe persoanele remarcabile din istoria bisericii și pe modalitățile de mărturisire a credinței în diferite epoci
- exerciții de identificare a modalităților de aplicare în viața de zi cu zi a poruncilor, folosind metode variate (de exemplu, metoda pălăriilor gânditoare, metoda medaliilor de valori)
- realizarea profilului unor personalități studiate (de exemplu, Bethlen Gabor) sau ale unui creștin, folosind metode precum: investigația prin “Caruselul comunicării – schimbă perechea”, “Armura creștinului”
- folosirea unor organizatori grafici care să ilustreze modul de organizare a săptămânii unui creștin (programul zilnic, obiceiuri, comportamente specifice)

2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

Clasa a VI-a

2.1. Identificarea modalităților de aplicare a învățăturilor biblice în viața de zi cu zi, în relație cu normele etice contemporane

- participarea la dialoguri pe diferite teme: Decalogul, călăuza noastră; valorile în relația cu Dumnezeu și relațiile interpersonale; păcat și pedeapsă; providența Lui Dumnezeu; importanța normelor în viața omului; responsabilitățile omului; importanța mărturisirii credinței
- lectura unor texte biblice și din istoria bisericii reformate, reprezentative pentru aplicarea normelor și manifestarea credinței
- analiza unor imagini, creații artistice, hărți reprezentative care reflectă comportamente moral-religioase în diferite contexte de viață
- participarea la jocuri de rol pe baza evenimentelor din viața Domnului Isus și a marilor reformatori
- interviu în trei trepte pe tema „Dumnezeu și relațiile mele interpersonale”
- elaborarea de proiecte, portofolii personale sau de grup pe tema importanței voluntariatului și a acțiunilor de caritate, pe tema rolului implicării personale în astfel de activități

2.2. Selectarea unor reguli de comportament moral-religios din diferite contexte de viață

- participarea la joc de rol „Dialog cu scaunul”: formularea unor sfaturi bazate pe Decalog și pildele lui Isus
- implicarea în discuții care să valorifice experiențe ale copiilor legate de mărturisirea credinței
- exerciții de identificare a valorilor promovate în Decalog și Crez, în texte biblice și în texte din istoria bisericii reformate
- participarea la jocul didactic „Așa da, așa nu” pe tema comportamentului personajelor biblice în relație cu semenii
- exerciții de identificare a modalităților de a participa la acțiuni de voluntariat pe tema: „Timpul liber, timp util binecuvântat”, folosind metoda „Turul galeriei”
- realizarea unor produse: filme, reclame, afișe pentru susținerea valorilor și aplicarea lor (copiii împotriva bullying-ului, siguranța pe Internet)

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

Clasa a VI-a

3.1. Analizarea comportamentelor personajelor biblice, prin raportare la Decalog

- participare la o dezbatere privind importanța consecințelor nerespectării poruncilor
- organizarea de jocuri de rol cu scopul de a conștientiza importanța legilor date de Dumnezeu: David și Goliat, pilda fiului risipitor, pilda robului nemilostiv
- analiza în grup a unor modele de comportament din pildele studiate sau din istoria bisericii (Calvin, Luther, Bethlen Gábor), în lumina Decalogului
- exerciții de alegeri bazate pe evaluare proprie din perspectiva Decalogului, folosind tehnica „Colțurile”
- realizarea de biografii ale personajelor biblice, bazate pe lectura biblică (de exemplu, David, Moise, Ghehazi, robul nemilostiv, unul dintre leproși)

3.2. Identificarea modalităților de utilizare în viața personală a Decalogului, în relație cu Dumnezeu și semenii

- analiza unui studiu de caz despre modalitățile de participare în viața comunității bisericești și în viața socială
- participarea la discuții pe diverse teme etice (dileme etice) legate de a VI-a, a VII-a, a X-a poruncă
- realizarea unui Photovoice pe tema sărbătorilor creștine în cadrul familiei, în biserică
- realizarea unor organizatori grafici cu privire la rolul de modele al unor personalități din istoria bisericii, prin identificarea de: fapte și efecte, lanțul cauzelor, ciclul evenimentelor, diagramă de caracter, diagramă biografică, piramida ierarhică a valorilor
- participarea la discuții pe teme despre regulile de comportament în viața cotidiană, cu metoda: Ce aș simți dacă...
- descrierea unor sărbători și obiceiuri familiale, redactând o felicitare, o scrisoare destinată unui prieten sau bunicilor, care să reflecte obiceiurile strămoșilor

Conținuturi:

Domenii de conținut	Conținuturi*
Dumnezeu ni se adresează – povestiri biblice	În lumina Decalogului: - Prima poruncă – Eliberarea din Egipt - A doua poruncă – Vițelul de aur - A treia poruncă – David și Goliat - A patra poruncă – Solomon construiește biserica Domnului - A cincea poruncă – David și Absolon - A șasea poruncă – Cain și Abel - A șaptea poruncă – David și femeia lui Urie - A opta poruncă – Lăcomia și pedeapsa lui Ghehazi - A noua poruncă – Sinedriul decide asupra morții lui Isus - A zecea poruncă – Via lui Nabot Isus, Lumina lumii: - Isus și Decalogul - Pilda slujitorului datornic - Pilda fiului risipitor - Vindecarea celor zece leproși
Dumnezeu ne arată calea de urmat în viața de zi cu zi	Beneficiile Decalogului: - Viața mea în lumina lui Dumnezeu – auto-examinare în lumina Cuvântului lui Dumnezeu - Legile lui Dumnezeu și legile civile - Ce mărturisesc prin vorbele mele și cum acționez? – cum se reflectă prin mine Lumina lui Dumnezeu (acțiune de caritate, muncă de voluntariat, proiecte)
Dumnezeu formează comunitatea	Vreau să merg pe calea Luminii: - Mărturisirea credinței - Parohia reformată și obiceiurile - Istoria parohiei de proveniență a elevului - Lumea personală a elevului – familia strânsă, extinsă, prieteni
A fi creștin reformat	A fi creștin reformat în Lumina lui Dumnezeu: - Crezul - Luther și Calvin - Domnitorul cu Biblie: Bethlen Gabor
Să sărbătorim împreună	Să sărbătorim împreună: - Perioada sărbătorilor de iarnă – Cuvântul a devenit trup - Paștele evreiesc și cina cea de taină, împărțășanie - Învierea lui Isus - Prima comunitate creștină - Ziua Reformei: reforma bisericii

* Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe.

CLASA a VII-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței

Clasa a VII-a

1.1. Identificarea modalităților prin care se exprimă chemarea lui Dumnezeu în viața personajelor biblice

- analiza unor texte biblice referitoare la chemările personajelor din Vechiul Testament, valorificând și alte surse de informare (de exemplu, filme despre viața personajelor biblice înainte și după chemare)
- exerciții de conversație dirijată despre răspunsurile diferite ale omului la chemarea lui Dumnezeu sau pe tema "Chemarea ca problemă", folosind metoda de rezolvarea problemelor ABC
- redactarea unei scurte compuneri despre persoanele din istoria bisericii care au slujit pe Dumnezeu după chemare și în cele mai grele situații
- realizarea unor diagrame cronologice despre biografia personajelor biblice și a persoanelor din istoria bisericii, accentuând formele mărturisirii credinței
- realizarea unor scenarii actuale privind manifestarea chemării lui Dumnezeu către persoane din viața cotidiană
- realizarea unor produse (de exemplu, ilustrate, afișe, prezentări folosind noile tehnologii informaționale, filme) pe tema: "Dumnezeu m-a chemat la..."
- realizarea unor produse autobiografice referitoare la planurile personale de viitor, în fiecare etapă a vieții

1.2. Analizarea modalităților de răspuns la chemarea lui Dumnezeu, în diferite contexte

- exerciții de argumentare a unei opinii personale referitoare la răspunsul pozitiv sau negativ al personajelor biblice la chemarea lui Dumnezeu
- participarea la discuții pe tema: chemarea personajelor biblice – chemarea omului în ziua de azi
- participarea la jocuri de rol pe tema "Gândesc cu voce tare de ce vreau să fiu....", cu scopul exersării comportamentului pozitiv la chemare
- analiza SWOT a diferitelor răspunsuri date de oameni la chemarea lui Dumnezeu, de-a lungul istoriei
- realizarea de comparații între piramida de nevoi ale personajelor chemate – piramida de nevoi proprii
- realizarea de culegeri de citate: Banca citatelor din Biblie; Banca citatelor pe teme precum iubirea, timpul, fericirea adevărată, bogăția sufletească

1.3. Argumentarea rolului propriu în societate și în comunitatea creștină de apartenență, prin raportarea la valori moral-religioase

- realizarea de caracterizări ale strămoșilor care și-au mărturisit credința și care au devenit exemple de urmat în viața cotidiană
- redactarea unui eseu, utilizând termenii religioși învățați, pe teme specifice (de exemplu, răspândirea creștinismului în Europa, diaconia în biserica reformată în trecut și în prezent)
- participare la acțiuni de voluntariat la nivelul comunității, în colaborare cu biserica, ONG-uri și instituții caritabile
- analiza rolului personal în diferite grupuri sau în diferite contexte de activități în biserică și în comunitate, folosind metode cooperative
- alcătuirea de biografii ale personalităților studiate

2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

Clasa a VII-a

2.1. Exersarea unui comportament responsabil și activ în diferite contexte sociale, în acord cu valorile moral-religioase

- participarea la dialoguri pe diferite teme: chemare, misiune, fericirea adevărată, bogăție sufletească și materială, slujire, importanța rugăciunii individuale și a rugăciunii în comunitate
- exerciții de definire a unor termeni abordați în cadrul unor teme, din perspectivă generală și din perspectivă religioasă: smerenie; ascultare, obediență, pocăință, loialitate, jertfă
- analiza unor imagini, hărți reprezentative, simboluri și logo-uri legate de misiunea diferitelor ONG-uri sau a Bisericii
- experimentarea unor strategii de motivare în ceea ce privește participarea la diferite proiecte legate de tema Porunca Mare
- discuții pe tema competențelor necesare tinerilor în secolul XXI, cu realizarea de mici scenete "Așa da, așa nu"
- completarea și utilizarea de hărți conceptuale, diagrame de clasificare, liste ierarhice, pe teme precum: Porunca Mare și Fericirile, Bogăția sufletească și materială, analogii între viețile reformatorilor
- realizarea de instrumente online (bloguri, wiki-uri), cu sprijinul profesorului, pe teme: rugăciunea, misiunea, bogăția sufletească

2.2. Proiectarea în grup a unor activități specifice copiilor și tinerilor, în cadrul comunității creștine

- participarea la joc de rol „Dialog cu scaunul”;
- formularea unor sfaturi din contexte de viață: pocăință, fericire adevărată, dependența, mulțumire
- implicarea în jocuri didactice ilustrative, care subliniază necesitatea de a împărtăși experiențele proprii cu ceilalți (de exemplu, fericirea adevărată și dependența)
- analiza unor texte biblice și a unor texte din istoria bisericii reformate maghiare, cu accentuarea unor aspecte specifice ale comunității
- elaborarea în grup a unor proiecte pe tema rugăciunii (pomul și/sau cărarea rugăciunii, rugăciunea în situații dificile) sau referitoare la evenimente în comunitate (de exemplu, ziua voluntariatului, târguri de binefacere, concerte, serbări, comemorări, întâlniri cu personaje ale societății creștine)

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

Clasa a VII-a

3.1. Exemplificarea modalităților de participare în slujba aproapelui

- participarea la activități de brainstorming despre modalitățile de slujire în comunitate
- exersarea unor jocuri de rol pe tema: roluri și funcții în biserică reformată
- organizarea, cu sprijinul profesorului, a metodei biblioteca vie: misiunea lui Pavel
- realizarea unei linii valorice/elaborarea unei scări de valori pornind de la cel mai mic gest de binefacere până la cea mai organizată acțiune caritabilă în care pot fi implicați copiii/tinerii
- realizarea unui jurnal săptămânal referitor la momente de bucurie și recunoștință, corelat cu tema „Fericirile”
- implicarea în dezbateri pe teme precum: „Cine este nevoiaș și de ce are nevoie”, „A fi mulțumit și a fi cumpărător conștient”, „Diferența dintre a spune și a face.”
- identificarea de analogii și diferențe între binefacere organizată și binefacere ocazională
- vizite la organizații care ajută persoane cu dizabilități, care au ca produs final scurtmetraje pe tema „Un pas în plus față de ce este toleranța – iubirea activă”
- exerciții de formulare a mesajelor la persoana I, care presupun implicare și asumare

3.2. Argumentarea importanței comunicării și colaborării cu semenii

- participarea la jocuri energizante de cooperare: mingile dansatoare
- interviu în trei trepte legat de chemarea lui Ieremia și reacția lui la chemare
- utilizarea metodei TWT pe teme precum: misiunea personală și misiunea comună, binecuvântările și dificultățile misiunii

Clasa a VII-a

- experimentarea diferitelor stiluri de comunicare, cu ajutorul pălărilor gânditoare sau Frisco, pe teme precum: „Poarta mea”, „Firma mea”, „Poarta comunității”, „Firma clasei”
- completarea unor teste pentru măsurarea inteligenței emoționale EQ și pentru dezvoltarea empatiei
- experimentarea diferitelor metode de evaluare bazate pe comunicare în situații de decizii comune în familie, în clasă, în comunitate: SWOT, metoda pâlniei, tehnica restaurativă de rezolvare a conflictelor, tehnica „Cercul indienilor”
- realizarea de culegeri de întrebări bazate pe empatie: „Banca întrebărilor atente”
- elaborarea unor scenete experimentare a comunicării în diferite contexte (de exemplu, „Beugró”, „Dublură la teatru”, „Váltóláz”, „Malarie”, „Zsebszöveg”, „Textul din buzunar”, „Ördög és angyal”, „Diavolul și îngerul”)

Conținuturi:

Domenii de conținut	Conținuturi*
Dumnezeu ni se adresează – povestiri biblice	Să auzi și să acționezi conform Cuvântul lui Dumnezeu: - Chemarea profetului Isaia- Chemarea profetului Ieremia- Isus ne învață despre viața fericită- Porunca cea mare- Isus ne învață despre El însuși: zicerile ”eu sunt”- Pilda celor zece fecioare- Pilda bogatului nebun- Drumurile misionare ale lui Pavel- Drumul lui Pavel la Roma
Dumnezeu ne arată calea de urmat în viața de zi cu zi	Cuvântul lui Dumnezeu este viu: - Cum îmi vorbește astăzi Dumnezeu- Poeți, scriitori atinși de cuvântul lui Dumnezeu- Atras de Dumnezeu: întâlnirea și colaborarea organizațiilor de tineret creștin
Dumnezeu formează comunitatea	Dumnezeu a deschis poarta pentru tine. E timpul să intri pe poartă (mărturisirea credinței, confirmare): - Cea care a ales poporul lui Dumnezeu (Rut)- Veșnic să vă rugați! – rolul rugăciunii- Să-ți mărturisești credința – strămoșii care și-au mărturisit credința- Diaconie în biserică- Cine sunt eu? – Ce determină faptele mele?
A fi creștin reformat	Cei chemați Îi slujesc pe Dumnezeu în toate situațiile și prin toate acțiunile lor: - Sclavii de galeră, strămoșii duhovnici- Luptele protestanților (libertate și egalitate în religie)- Femei protestante în slujirea Lui Dumnezeu: Lorántffy Zsuzsanna, Árva Bethlen Kata
Să sărbătorim împreună	Sărbătorile Anului Bisericesc și alte sărbători: - Cântecul Mariei- Ungerea lui Isus în Betania- Maria la mormânt – Învierea lui Isus Hristos- Petru și Corneliu

* Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe.

CLASA a VIII-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței

Clasa a VIII-a

1.1. Formularea de argumente pentru susținerea rolului autoevaluării în viața omului

- realizarea unor scurte eseuri sau versuri cu formă regulată (haiku, cvintet, acrostih) pe teme precum: „Cine sunt”, iubirea (teorii, formele, exprimarea)
- realizarea de proiecte de grup finalizate cu elaborarea de portofolii, pe tema: bărbatul creștin, femeia creștină, în care să se valorifice experiențele din viața de familie a copiilor
- exerciții de completare a unui text/de continuare a unui text/de comentare și rezumare cu privire la Imnul iubirii
- realizarea unor culegeri de expresii și mesaje de auto-evaluare și inter-evaluare, pornind de la valori moral-religioase
- exerciții de realizare a simbolului/blazonului/emblemei pentru diferite contexte (școală, clasă, familie, comunitate)

1.2. Evidențierea aspectelor specifice ale vieții spirituale de zi cu zi

- colaborarea în grup pentru realizarea unui proiect pe tema: Viața – darul lui Dumnezeu
- analiza unor cazuri reale sau imaginare de conflicte valorice, pe baza Chemării lui Petru
- participarea la jocuri de rol de prezentare, de autodefinire (de exemplu, cum te prezinți într-un grup nou de elevi)
- exerciții de redactare în grup a cronicii comunității, pe baza unor citate și mesaje creștine colectate de la diferiți membri ai acesteia (părinți, personal de cult, ONG-uri)
- realizarea unor produse creative (pictură, desen, colaj) pe teme: talente, misiune, implicare
- realizarea unei liste cu așteptările personale față de familie și prieteni și a unei liste cu așteptările familiei și prietenilor față de persoana proprie

1.3. Evaluarea comportamentului propriu, prin raportare la valori moral-religioase

- participarea la dezbateri pe teme variate: rolul mass-mediei în formarea personală, rolul femeii în familie
- exerciții de redactare a unor produse variate pe teme date, în care să se utilizeze concepte specifice: o scrisoare – „Epistola (scrisoarea) lui Pavel către clasa mea”; un afiș – „Valorile primite de la strămoși”; o listă de etică personală în utilizarea Internetului – „Netica”; un colaj – „Sfaturi către bărbatul/femeia care voi deveni”

2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

Clasa a VIII-a

2.1. Argumentarea importanței comportamentelor social-active și responsabile în contexte variate de viață și activitate

- participarea la dialoguri pe diferite teme: adevăratele valori creștine; valoarea vieții; valoarea comunității în care trăiesc; sunt valoros; talentele mele în slujirea Domnului și a aproapelui; orientare profesională; viziunea despre viitorul propriu
- exerciții de definire a unor termeni abordați în cadrul unor teme, din perspectivă generală și din perspectivă religioasă: învierea, așteptarea revenirii Domnului, voluntariat, misiune
- lectura unor texte reprezentative din Biblie și din publicațiile religioase contemporane, pe tema: prima comunitate creștină și comunitatea creștină de azi
- analiza unor imagini, filme documentare, texte despre comportamentul tinerilor din societatea contemporană
- exerciții de simulare didactică pe tema: locul și rostul meu în comunitate; folosirea talentelor personale ca binecuvântare pentru comunitate
- realizarea de linii valorice: rostul meu în lume, principii pe baza cărora îmi aleg o meserie

Clasa a VIII-a

- implicarea în dezbateri despre talente, planuri de viitor, cu ajutorul Metodei cubului, Metodei pălăriile gânditoare

2.2. Inițierea unor activități de caritate, care susțin autocunoașterea și autoaprecierea

- participarea la joc de rol „Dialog cu scaunul”: formularea unor sfaturi pentru copii și tineri, în diferite contexte de viață
- participarea la dezbateri pe teme precum: rolul femeii și al bărbatului în comunitatea creștină; realitatea cotidiană și lumea virtuală
- realizarea de exerciții de scriere imaginativă: viața mea peste cincisprezece ani
- analiza unor texte care prezintă diferite opinii în relație cu anumite situații cu conținut religios: ce înseamnă mesajul reformatorilor: Solus Christus, Sola Gratia, Sola Fide, Sola Scriptura, Soli Deo Gloria
- realizarea în grup a unui proiect didactic ”Cutia de surprize și cadouri de Crăciun”
- redactarea unor Diplome de interevaluare colegială, pe baza pildei talanților
- experimentarea creației (olărit, sculptat, activități practice) cu privire la studiul biblic: Ieremia la olar

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

Clasa a VIII-a

3.1. Evaluarea talentelor personale primite de la Dumnezeu, în relație cu valorile moral-religioase

- participarea la discuții de grup pe tema consecințelor deciziilor luate
- realizarea „The role on the wall” legat de personajul biblic Petru
- completarea unor teste de inteligență multiplă, teste care reflectă cooperarea, rolurile de grup pe baza temei: slujitori în parohie
- elaborarea unui proiect transdisciplinar pe tema Pildei talanților, care să valorifice teoria inteligențelor multiple
- implicarea în jocuri didactice care au la bază interevaluarea și stimularea feed-backului pozitiv
- analiza vieții personajelor biblice și din istoria bisericii, cu identificarea de similitudini, analogii sau diferențe cu viața personală
- exerciții de experimentare a rolului de consilier al unor personaje biblice: Gedeon, tânărul bogat

3.2. Analizarea modului de practicare și valorificare a talentelor proprii în slujba comunității

- elaborarea unor afișe/postere/colaje, în activități de grup, pe tema promovării modalităților de protejare a mediului înconjurător
- elaborarea în echipă a unor proiecte care propun valorificarea talentelor proprii în slujba comunității și a semenilor, cu motto-ul: ”Faceți deci roadă, vrednică de pocăință”, „Ce știi și ce aș putea face?”, „Unde este nevoie de talentele mele?”
- elaborarea unui carnet de notițe despre momentele de fericire în munca de voluntariat /a unei scrisori de intenție: „Ce aș face pentru a schimba în mai bine lumea din jurul meu”
- implicarea în organizarea unei dezbateri pe tema voluntariatului, folosind metoda cafenelei publice/world coffee
- participarea la activități de colaborare cu membri ai comunității: discuții cu invitați voluntari, ziua porților deschise la diferite ONG-uri și școli
- exerciții de analiză SWOT a muncii într-o comunitate

Conținuturi:

Domenii de conținut	Conținuturi*
Dumnezeu ni se adresează – povestiri biblice	Să ne privim în oglinda Cuvântului lui Dumnezeu: - Gedeon - Maria și Marta - Imnul iubirii - Ieremia la olar - Isus ne învață: sare și lumină - Pilda talanților - Tânărul bogat - Pilda despre grâu și neghină - Curățarea templului - Isus și femeia din Samaria - Vindecarea la lacul din Vitezda
Dumnezeu ne arată calea de urmat în viața de zi cu zi	Auto-examinare în lumina Cuvântului: - Conștiință, ca oglindă - În ce direcție? Viziune – carieră - Calculatorul și internetul – chiar trebuie să exist într-o lume virtuală? - Sunt creația lui Dumnezeu: viața e valoroasă – protejează viața! - Idoli, exemple - modele de viață - A fi o binecuvântare – voluntariatul
Dumnezeu formează comunitatea	Înainte cu Dumnezeu, prin grația Lui: - Aparțin poporului lui Dumnezeu – sunt reformat - Oportunități de servicii a tinerilor în cadrul bisericii – proiect real, imaginar - "Faceți deci roadă, vrednică de pocăință" – roadele vieții creștine - Alegerea carierei - Activitatea misionară a Bisericii
A fi creștin reformat	Biserica contemporană în lumina Cuvântului lui Dumnezeu: - Viața și activitatea comunității de la parohia mea - Slujitori în parohie: preot, cantor, curator /îngrijitor, bătrâni, uniunea femeilor, grupuri de tineret, cor
Să sărbătorim împreună	Anul Bisericesc: - Prima și a doua perioadă de așteptare a Mântuitorului - Învățătură despre înviere - Roadele Sfântului Duh

* Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe.

Sugestii metodologice

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare, oferind idei și soluții posibile pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul disciplinei *Religie*.

Actuala programă școlară de *Religie* promovează principiile învățării centrate pe elev, prin focalizarea actului educațional pe experiențele, capacitățile și nevoile elevilor cu relevanță pentru domeniul moral-religios. Centrarea pe elev presupune o învățare activă (în care elevul este direct implicat în rezolvarea de sarcini de lucru), contextuală (în care noile achiziții din învățământul gimnazial se construiesc pornind de la baza de cunoștințe din învățământul primar), socială (prin faptul că promovează cooperarea și colaborarea între elevi pentru rezolvarea sarcinilor de învățare și pentru punerea în practică a valorilor moral-religioase) și responsabilă (prin faptul că elevul este susținut pentru implicarea activă și pentru asumarea de responsabilități în învățare și ca membru al comunității).

Strategii didactice

Ora de *Religie* solicită utilizarea unui cadru metodologic variat, care să îmbine strategiile didactice tradiționale și moderne deopotrivă, astfel încât acestea să devină căi pentru dezvoltarea capacității elevilor de comunicare și de reflecție asupra propriei deveniri, pentru crearea unui cadru educațional bazat pe valorile moral-religioase, pentru dezvoltarea de atitudini precum încrederea, atitudinea pozitivă față de sine și față de alții, respectul pentru diferență.

De asemenea, strategiile didactice au rolul de a-i implica activ pe elevi în propria învățare, de a oferi acestora variate contexte de activitate cu rol de motivare pentru propria dezvoltare, de a evidenția caracterul actual al valorilor moral-religioase.

Strategiile de predare-învățare recomandate în activitățile didactice la disciplina *Religie* vizează cu precădere:

- strategii inductive, bazate pe analiza și valorificarea diferitelor contexte concrete de viață – prin: analiza unor atitudini și comportamente manifeste (exemple din texte biblice, religioase, literare; exemple din viața cotidiană etc.); identificarea unor norme și principii moral-religioase în situații date; analiza unor exemple de respectare sau de încălcare a normelor moral-religioase; analiza rolului modelelor în viața personală și a comunității;
- strategii bazate pe învățarea prin descoperire – pornind de la diferite materiale: seturi de imagini, ilustrații cu conținut religios-moral, fotografii care reflectă aspecte din viața religioasă proprie și din cea a familiei, imagini ce fac referire la acțiuni și elemente liturgice etc.;
- strategii interactive, bazate pe conversație, discuții în grup, dezbateri etc. – pentru identificarea modalităților de aplicare în viața cotidiană a diferitelor valori religioase; pentru evidențierea trăsăturilor morale ale unor persoane; pentru exersarea formulării de argumente sau contraargumente cu privire la un punct de vedere etc.;
- strategii de învățare problematizată, prin implicarea elevilor în rezolvarea unor situații-problemă ce apar în grupurile de apartenență sau la nivelul comunității, pornind de la relaționarea acestora cu valorile moral-religioase;
- lectura de texte variate, pentru a facilita dezvoltarea vocabularului cu termeni din domeniul religios și pentru a le susține interesul față de aprofundarea mesajului textului revelat;
- jocul de rol și dramatizarea – pentru construirea unor situații de învățare în care elevii sunt puși în variate contexte de interacțiune, de evaluare critică, de reflecție asupra unor situații de viață cotidiană, de dezvoltare a creativității și a abilităților socio-emoționale;
- învățarea bazată pe proiect – ce își propune implicarea elevilor în activități de grup, în vederea realizării de investigații pe o temă dată sau la alegere cu relevanță moral-religioasă; proiectele pot fi realizate la nivel de grup de elevi /clasă /școală /comunitate. Temele proiectelor vor fi relaționate cu conținuturile din programa școlară și pot viza: teme specifice disciplinei Religie, teme interdisciplinare (*Educație pentru societate, Limba și literatura română, Istorie, Istoria și tradițiile minorităților, Educație plastică, Educație muzicală* etc.), teme legate de sărbători religioase ale comunității etc.

Exemplele de activități de învățare formulate în cadrul programei propun o serie de metode și tehnici concrete de lucru cu elevii, precum:

- „haiku”: este un gen de poezie cu formă fixă, tradițional japoneză, alcătuită din 17 silabe repartizate pe titlu semnificativ și 3 versuri astfel: 5, 7, 5;
- „cvintet”: este o poezie cu cinci versuri alcătuită astfel: un cuvânt-cheie: I) subiectul ce urmează a fi descris în celelalte versuri (un substantiv); II) două adjective ce descriu subiectul; III) trei verbe; IV) patru cuvinte care exprimă sentimentele față de subiectul descris; V) un cuvânt care exprimă esența subiectului;

- „acrostihul”: este o compunere în versuri, construită astfel încât primele litere ale versurilor, citite vertical, să dea un cuvânt sau mesajul cheie;
- tehnica „scaunului fierbinte”: se folosește în mai multe forme. Cel care se așează în scaunul fierbinte este intervievat de colegi referitor la un subiect sau personaj al lecturilor învățate. Întrebarea este adresată de către elevul care stă lângă scaunul fierbinte și, după 5 secunde, se numește cel care va răspunde și va fi pe scaunul fierbinte.
- metoda cooperativă „gândiți – lucrați în perechi – analizați”: elevii formează perechi, fiecare trebuind să noteze repede (3-4 minute) tot ce știe despre o anumită temă; după ce termină, elevii își citesc unul altuia răspunsurile, convenind asupra unui răspuns comun care va fi discutat și analizat (evaluat) în plen;
- „metoda cubului”: este o metodă de învățare care urmărește un algoritm ce vizează descrierea, comparația, asocierea, analizarea, aplicarea, argumentarea, atunci când se dorește explorarea unui subiect nou sau unul cunoscut, pentru a fi îmbogățit cu noi cunoștințe. Se împarte clasa în șase grupe, fiecare dintre acestea examinând tema din perspectiva cerinței menționate pe una dintre fețele cubului; modul de stabilire și de distribuire a grupelor este decis de profesor, în funcție de resursele de timp sau de specificul clasei de elevi;
- „interviul în trei trepte”: este o tehnică de învățare prin colaborare, în care partenerii se interviează reciproc, în legătură cu un anumit subiect; elevii sunt distribuiți în microgrupuri compuse din trei elevi și se stabilesc rolurile: intervievator, intervievat, observator; elevii trebuie să își asume rând pe rând aceste roluri. Se descrie tehnica: elevul A îl interviează pe B, iar C înregistrează în scris, principalele aspecte ale discuției. Ulterior, rolurile se schimbă, astfel încât fiecare membru al microgrupului să exerseze cele trei roluri. Valorificarea rezultatelor interviului se realizează prin prezentarea sintetică a rezultatelor obținute în fiecare microgrup, pentru a fi valorificate în abordarea subiectului lecției;
- „strategiile TWT”: au scopul de a favoriza învățarea în profunzime și dobândirea unor deprinderi de gândire independentă; elevii primesc roluri în interiorul grupului de lucru: coordonator, scrib, secretar, lingvist. Primesc textul sau diverse alte resurse anterior necunoscute, pe care le analizează în funcție de sarcina specificată pe fișa primită. Rezultatele se acumulează pe flip-chart sau pe tablă, celelalte grupe având ocazia de evaluare-autoevaluare;
- tehnica „dialogul cu scaunul”: se folosește pentru formularea unor concluzii subiective la diferite teme; se bazează pe elementele pedagogiei dramatice, de intrare în rolul consilierului a personajului central care trebuie să-și rezolve o problemă;
- tehnica „colțurilor” se utilizează după lecturarea în clasă a unui text, după vizionarea unui film sau după prezentarea unei probleme. Elevii reflectează asupra subiectului, adoptă poziții personale, argumentează opinia lor. Etape: precizarea subiectului (perioada de gândire individuală, în care fiecare elev ia o atitudine înainte de a-i auzi pe ceilalți); în funcție de poziția adoptată, elevii formează grupuri în diferite colțuri ale clasei; în cadrul fiecărui grup elevii își exprimă public atitudinea și o susțin prin argumente; în fiecare grup se alege un purtător de cuvânt pentru prezentarea argumentelor;
- metoda „the role on the wall”: se aplică la caracterizarea personajelor; se desenează un contur de om pe tablă sau pe flip-chart, iar în interiorul conturului se strâng informații evidente legate de acest personaj, apoi în exterior se scriu întrebări referitoare la personaj; la final se evaluează produsul și se discută întrebările;
- metoda „pălăriilor gânditoare”: se bazează pe existența a șase pălării, fiecare având o anumită culoare (alb, roșu, galben, verde, albastru, negru) care este asociată cu un mod de gândire tipic sau cu un aspect asupra problemei abordate; o problemă concretă poate fi pusă în analiză, din perspectiva fiecărei pălării;
- metoda „medalioanelor de evaluare”: fiecare medalion evidențiază o valoare a persoanei sau a produsului evaluat: Aur – valori afective; cum a influențat protagoniștii, a transmis încredere, speranță?; Argint – valori sociale; care a fost efectul asupra comunității?; Oțel – evaluează calitatea produsului; Alamă – se referă la valorile perceptuale, și ia în considerare aparențele; Lemn – evaluează produsul din punct de vedere al mediului, Sticlă – evaluare din perspectiva creativității;
- metoda „comerțul cu o problemă”: profesorul ține o prelegere sau dă clasei un text spre lectură. Elevii sunt dispuși în grupuri de câte 2 perechi. Fiecare pereche identifică un anumit număr de idei semnificative din text sau prelegere, pe care le discută cu alte perechi. Perechile scriu un set de întrebări sau probleme, pe care celelalte perechi trebuie să le rezolve. Grupurile de patru se formează din nou, iar perechile își pun întrebări sau își dau una alteia probleme. Membrii grupului formulează concluzii asupra a ceea ce au învățat.
- tehnica „florii de nufăr”: presupune deducerea de conexiuni între idei, concepte, pornind de la o temă centrală. Problema sau tema centrală determină 8 idei secundare, care se construiesc în jurul celei principale, asemeni petalelor florii de nufăr; pe baza discuției sau a analizei, ideile se trec în cele 8 „petale” ce înconjoară tema centrală, în sensul acelor de ceasornic. Noile idei devin, la rândul lor, teme centrale pentru alte cadrane, care urmează a fi completate în diagramă. Se completează în

acest mod cât mai multe cadrane ("flori de nufăr"). La final se realizează etapa evaluării ideilor, prin analiza diagramelor și aprecierea rezultatelor;

- tehnica „linia valorilor”: Profesorul ridică o problemă care admite mai multe perspective de abordare. Prezintă câteva situații care au gravitate sau efect diferit. Elevii se gândesc la un mod de aliniere a diferitelor efecte, situații. Elevii se aliniază, între două poluri (cel mai puțin valabil și cel mai valabil), alegându-și o poziție care reflectă punctul lor de vedere. Pentru a se obține o aranjare corectă, elevii trebuie să discute între ei răspunsurile pe care le au. Odată aliniați, elevii pot continua să discute răspunsurile cu alte grupe cu linii de valori diferite.
- tehnica „starbursting”/„explozia stelară”: are rol de stimulare a creativității și se bazează pe formularea de întrebări pentru rezolvarea de probleme și noi descoperiri. Se scrie problema în centrul unei stelute cu 5 colțuri. În vârful fiecărui colț al steluței se scriu întrebări de tipul: ce? cine? unde? de ce? când? Se împarte clasa în grupuri; Se lucrează la nivelul grupurilor pentru elaborarea unei liste cu întrebări/răspunsuri. Se comunică întregii clase rezultatele muncii de grup și se evidențiază cele mai interesante puncte de vedere și munca în echipă;
- metoda Frisco: implică două procedee – aplicarea listei de control și brainstorming-ul regizat. Etape: profesorul împarte clasa în două echipe: echipa de investigație și echipa de concluzionare. Profesorul aplică lista de control, care conține întrebări simple, formulate clar, solicitând un număr mic de informații membrilor echipei de investigație; elevii formulează răspunsuri scrise; echipa de concluzionare identifică problemele, le comentează critic și propune rezolvări obișnuite, clasice; profesorul distribuie membrilor echipei de concluzionare roluri care definesc abordări de evaluare : a) conservatorul (apreciază meritul soluțiilor vechi, le punctează neajunsurile și se pronunță pentru menținerea lor, fără a exclude eventualele îmbunătățiri); b) exuberantul (emite idei originale, imposibil de aplicat în practică, asigurând prin aceasta o atmosferă imaginativ-creativă); c) pesimistul (este cenzorul care neagă oportunitatea oricărei îmbunătățiri a soluțiilor originale); d) optimistul (critică poziția pesimistului și susține, în mod realist, soluțiile propuse de exuberant). La sfârșitul discuțiilor, profesorul sistematizează ideile și se trece la formularea concluziilor necesare;
- metoda cadranelor: este o modalitate de rezumare și sintetizare a unui conținut informațional prin participarea și implicarea elevilor în înțelegerea lui adecvată. Această metodă poate fi folosită în etapa de reflecție. Prin trasarea a două perpendiculare, pe tablă sau în caiet, se obțin patru cadrane. Cadranele cu expresii atitudinale se pot completa frontal, pe grupe și individual. Elevii pot primi fișe individuale în care vor avea de completat cadranele în care vor găsi diferite tipuri de sarcini. Se poate folosi ca fișă pe grupe, în acest caz fiecare grupă fiind solicitată să găsească în text, sau legat de text, cât mai multe răspunsuri pentru un singur cadran pe care trebuie să-l completeze.

Aplicarea diferitelor strategii didactice presupune alternarea diferitelor forme de organizare a activității (individuală, în grupuri mici, frontal) și utilizarea unor resurse de învățare variate: texte (biblice, religioase, literare); imagini; softuri educaționale, CD-uri, DVD-uri; prezentări online, adaptate competențelor și conținuturilor propuse; site-uri cu informații relevante pentru domeniul religiei.

Alegerea strategiilor de învățare presupune efortul profesorului pentru personalizarea demersului didactic, fapt care înseamnă proiectarea activităților de predare-învățare în acord cu nevoi și interese specifice. Ca urmare, în acord cu prevederile *Legii educației naționale nr. 1/2011* cu completările și modificările ulterioare, profesorul decide cum va utiliza procentul de 25% din timpul alocat disciplinei (de exemplu, activități de predare-învățare adaptate la nevoi speciale de învățare, la interese speciale de cunoaștere, la specificul cultural și religios al comunității).

Abordarea conținuturilor

Abordarea conținuturilor presupune o atitudine flexibilă a profesorului de religie, prin accentul pus pe: valorificarea experiențelor de viață ale elevilor; accentuarea caracterului aplicativ al conținuturilor, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală; abordări diferențiate ale conținuturilor învățării, în acord cu experiențele elevilor și cu contextul social în care trăiesc aceștia; realizarea de conexiuni între *Religie* și alte discipline de studiu.

Conținuturile propuse în programa școlară nu reprezintă teme de lecții, ci unități tematice. Numărul de conținuturi de pe parcursul unui an școlar permite: abordarea unor conținuturi pe parcursul mai multor ore, în funcție de complexitatea acestora, de nivelul clasei de elevi, de particularitățile comunității; abordarea unor teme sau aspecte suplimentare, cu rol de adaptare a orei de religie la specificul clasei de elevi/a comunității.

Ordinea abordării conținuturilor nu este una prestabilită prin programa școlară. Profesorul are libertatea de a planifica în manieră personalizată ordinea în care va prezenta temele, în acord cu logica firească a domeniului și cu specificul vieții religioase a comunității, precum și în relație cu teme de la alte discipline de studiu.

Din punctul de vedere al specificului domeniului teologic, s-a utilizat următoarea matrice de dezvoltare a conținuturilor:

- pentru fiecare an de studiu s-a ales o temă centrală: clasa a V-a – „Cu Dumnezeu în deciziile noastre” (exemplificarea faptului că Dumnezeu îl sprijină pe om în luarea deciziilor și fiecare decizie are consecințe specifice); clasa a VI-a – „În lumina lui Dumnezeu” (lumina lui Dumnezeu strălucește în viețile oamenilor; prezentarea modului în care l-a călăuzit pe poporul ales Cuvântul lui Dumnezeu și modul în care Isus a adus, prin personalitatea, învățătura și activitatea lui, flacăra speranței mântuirii omului); clasa a VII-a – „Chemarea lui Dumnezeu” (prezentarea evenimentelor biblice cu privire la faptul că Dumnezeu mereu a ales oameni, pe care i-a chemat; evidențierea faptului că Dumnezeu ne cheamă la El; Cuvântul lui Dumnezeu este viu și ne îndeamnă la acțiune); clasa a VIII-a – „În oglinda Cuvântului lui Dumnezeu” (privind în oglinda Cuvântului lui Dumnezeu, omul recunoaște sinele lui real; adolescenții preferă să se manifeste conform acelei imagini care are la bază lui așteptările altora; imaginea de sine se clarifică în oglinda Cuvântului lui Dumnezeu);
- la nivelul fiecărei clase, tema centrală a fost abordată din perspectiva a cinci domenii, centrate pe: aspecte de învățătură creștină („Dumnezeu ni se adresează – povestiri biblice”; „Dumnezeu ne arată calea de urmat în viața de zi cu zi”; „Dumnezeu formează comunitatea”; „A fi creștin reformat”; „Să sărbătorim împreună”).

Conținuturile propuse în programa școlară nu reprezintă teme de lecții, ci unități tematice. Numărul de conținuturi de pe parcursul unui an școlar permite: abordarea unor conținuturi pe parcursul a mai multor ore, în funcție de complexitatea acestora, de nivelul clasei de elevi, de particularitățile comunității; abordarea unor teme sau aspecte suplimentare, cu rol de adaptare a orei de religie la specificul clasei de elevi /a comunității.

Ordinea abordării conținuturilor nu este una prestabilită prin programa școlară. Profesorul are libertatea de a planifica în manieră personalizată ordinea în care va prezenta temele, în acord cu logica firească a domeniului, cu specificul vieții religioase a comunității, în relație cu teme de la alte discipline de studiu.

	Clasa a V-a Cu Dumnezeu în deciziile noastre	Clasa a VI-a În lumina lui Dumnezeu	Clasa a VII-a Atras de Dumnezeu	Clasa a VIII-a În oglinda Cuvântului lui Dumnezeu
Dumnezeu ni se adresează – povestiri biblice	Situații de decizie și consecințele deciziilor	În lumina Decalogului; Isus, Lumina lumii	Să auzi și să acționezi conform Cuvântului lui Dumnezeu	Să ne privim în oglinda Cuvântului lui Dumnezeu
Dumnezeu ne arată calea de urmat în viața de zi cu zi	Impactul deciziilor asupra vieții personale și asupra mediului înconjurător	Beneficiile Decalogului	Cuvântul lui Dumnezeu este viu	Auto-examinare în lumina Cuvântului lui Dumnezeu
Dumnezeu formează comunitatea	Am hotărât să Îl slujesc pe Dumnezeu	Vreau să merg pe calea Luminii	Dumnezeu a deschis poarta pentru tine. E timpul să intri pe poartă (mărturisirea credinței, confirmare)	Înainte cu Dumnezeu, prin grația Lui
A fi creștin reformat	Ce înseamnă să fii creștin reformat	A fi creștin reformat în Lumina lui Dumnezeu	Cei chemați îl slujesc pe Dumnezeu în toate situațiile și prin toate acțiunile lor	Biserica contemporană în lumina Cuvântului lui Dumnezeu
Să sărbătorim împreună	Să sărbătorim împreună	Să sărbătorim împreună	Sărbătorile Anului Bisericesc și alte sărbători	Anul Bisericesc

În abordarea conținuturilor se pot utiliza **elemente de tip predominant confesional** (rugăciuni și /sau teme pentru formularea rugăciunilor libere, texte biblice, cântece religioase, patriotice, pentru copii și tineret), recomandate a fi abordate pe parcursul fiecărei clase. Acestea nu vor fi analizate ca unități de conținut de sine stătătoare, ci vor constitui modalități de exemplificare a temelor anterior menționate. Câteva sugestii:

Clasa a V-a	Clasa a VI-a	Clasa a VII-a	Clasa a VIII-a
Rugăciuni și /sau teme pentru formularea rugăciunilor libere:			
- Rugăciunea lui Iona (Iona 2,3-10); - Formularea, rostirea unor rugăciuni libere cu tema: ce și cum să aleg; luarea deciziei corecte;	- "Bis orat, qui cantat." Augustin. (Ps. 118,14); - Formularea, rostirea unor rugăciuni libere pe tema: îndrumare – mărturisirea credinței prin fapte;	- Isus ne învață să ne rugăm (Mat. 6,5-6); - Formularea, rostirea unor rugăciuni libere de diferite forme: de închinare, de mulțumire, de cerere și de mijlocire;	- Rugăciunea de pocăință /de mărturisire a păcatului (Ps. 51,3-6; 11-12); - Formularea, rostirea unor rugăciuni personale;
Texte biblice:			
- texte biblice pentru audiere sau lecturare: Ps.: 25,12; 103,8; 57,10-11; 103,6; Dan. 3,29; 1 Cor.: 6,12; 10,13; Mat. 19,26; 3,17; 6,21; 16,26; Ioan 3,16; 20,29b; 11,28; Ev.11,1; - texte biblice recomandate pentru exemplificarea conținuturilor: Gen.: 3,1-24; 11,1-9; 1 Cor.:17,1-7; 2 Cor.: 5,1-19; Iona 1-4; Dan.: 3,1-27; 6,2-25; Lu.: 3,1-18; 4,1-13; Mat. 3, 13-17; 13,3-23; 13,45-46; 9,9-13; 7,24-27; 26,14-16; 26,47-56; Zah. 9,9; Ioan: 13,1-11; 20,19-28; Fapte: 2; 16,16-34; 9,1-30;	- texte biblice pentru audiere sau lecturare: Ps. 119,105; 100,2; Mat. 6,8; 17,5; 1 Cor.: 13,13; 16,14; Fapte 3,19; Gen. 1,1; Is. 46,4; - texte biblice recomandate pentru exemplificarea conținuturilor: Ps. 139,1-17; Ex.: 19,1-9; 14,15-31; 32; Gen. 4,1-16; 1 Sam. 17; 2 Sam.: 15,1-16; 11,1-12,23; 1 Re.: 6; 8,22-61; 21; 2 Re. 5,19-27; Ioan 11,45-57; Mar.14,56-64; Mat.: 17,1-8; 22,35-40; 18,21-35; 12,9-14; Lu.: 15,11-32; 17,11-19; Fapte 16,16-40; Ev.11,1; 1 Cor.: 12,12-27; 13;	- texte biblice pentru audiere sau lecturare: Is. 6,8; Ioan 3,16; Ps. 128,1; Mat.: 6,33; 24,44; Pildele 14,24; Mat. 14,27; Iac. 2,18; 1 Tes. 5,17; Ro. 8,38-39; - texte biblice recomandate pentru exemplificarea conținuturilor: Is. 6,1-4; Ioan: 3,1-16; 8,12; 10,9; 10,11; 11,25; 14,6; 15,5; 8,1-11; 12,1-8; 20,11-18; Mat.: 5,3-11; 25,1-13; 14,22-33; 26,42; 6,5-6; Lu.: 10,38-42; 12,13-21; 12,33; Fapte: 10,1-35; 6,1-15; 14,8-18; 16,1-10; 19,1. 23-40; 27-28; 22,42; 1,46-55; 2 Cor. 3,17; 1 Cor. 3,11; Dan. 2,20-23; Neh. 1,5-7; Ef. 1,15-16; Mar. 14,36; Deut. 9,24-27; Ro. 15,1; Apo. 3,8; Ez. 37,1-14; Fapte 10,35-48;	- texte biblice pentru audiere sau lecturare: 1 Cor.: 13,12; 6,12; Ro. 10,17; Mat. 10,32; Prov. 4,23; - texte biblice recomandate pentru exemplificarea conținuturilor: 1 Tim. 4,12-16; 1 Cor. 6,12; Lu.: 5,1-11; 10,38-42; Luca 18,18-27; Fapte 4,32-36; Jer. 17,7-8; Prov. 31,10; Mat.: 25,14-28; 20,1-16; 13,24-30. 36-40; 5,13-16; Ps.: 25,4-5; 32, 1-5; 2 Tim. 3,16; Ier. 18,1-6; Ioan: 2,13-17; 4,1-29. 39-42; 5,1-15;
Cântece religioase, patriotice și pentru copii, tineret:			
- din Cartea de Cântece a Bisericii Reformate: cântecele cu numerele 25, 167, 296, 346, 399, 475; - cântece pentru copii și tineret: <i>Kimegy a magvető; Igéje szól; Velem vándorol</i>	- din Cartea de Cântece a Bisericii Reformate: cântecele cu numerele 23, 89, 151, 436, 477; - cântece pentru copii și tineret: <i>Teremts bennem tiszta szívét; Halld, egy</i>	- din Cartea de Cântece a Bisericii Reformate: cântecele cu numerele 89,135, 153, 235, 414, 415; - cântece pentru copii și tineret: <i>Szentlélek, jövel;</i>	- din Cartea de Cântece a Bisericii Reformate: cântecele cu numerele 65, 181, 236, 297, 421, 447, 504; - cântece pentru copii și tineret: <i>Tehozzád</i>

<i>utamon Jézus; A bolond homokra épített; Van egy pálcám, színarany.</i>	<i>bárányt ismerek; Tüzed, Uram Jézus; Krisztus szava lakozzék; Akik Istent szeretik.</i>	<i>ÖrvendjeteK, mert Isten úgy szeret; Sűrű sötét van mindenfelől; Jézusról, csak róla mondok éneket; Jöjj, az Úr vár reád; Hallod-e Jézus hívását.</i>	<i>jövünk már Istenünk; Emberek vagy angyalok nyelvén, ha szólok; Szentlélek, Isten, jöjj szívünkbe; Tégy engem békeköveteddé; Új szövetséged elfogadom.</i>

Contexte și medii de învățare

Nevoia de a motiva elevii pentru învățare și de a-i pregăti pentru a percepe religia ca parte componentă a vieții cotidiene presupune îmbinarea între activități de învățare organizate în contexte formale, nonformale și informale. Prin specificul ei, educația religioasă permite valorificarea didactică a unor contexte variate de învățare:

- sala de clasă – lecții, întâlniri cu personalități relevante pentru domeniul religiei, discuții pe teme religioase cu părinți sau cu alți membri ai comunității;
- bibliotecă – identificarea de cărți relevante pentru domeniul educației religioase, organizarea unor activități de lectură, participarea la întâlniri cu diferite personalități;
- biserică – participarea și observarea anumitor slujbe bisericești, obiecte de cult; discuții cu preotul pe teme religioase sau pentru a organiza în comun diferite evenimente la nivelul comunității;
- muzee – vizitarea unor expoziții tematice; prezentarea rezultatelor unor proiecte;
- mediul virtual, Internet – utilizarea unor platforme educaționale, căutarea de informații și imagini cu caracter religios din spațiul proxim sau din alte arealuri geografice și culturale; urmărirea de secvențe muzicale, liturgice corelate cu temele planificate;
- alte spații informale (cinematograf, stradă, parc) – vizionarea unor filme pe teme cu relevanță religioasă, observarea comportamentelor oamenilor și analizarea acestora din perspectiva valorilor moral-religioase;
- comunitate – organizarea de acțiuni de voluntariat pentru sprijinirea unor persoane aflate în situații defavorizate; acțiuni comunitare de îngrijire a mediului fizic; organizarea de expoziții, târguri, mini-campanii.

Aspecte privind evaluarea

Alături de metodele tradiționale de evaluare, probele orale, scrise și practice pentru evaluarea competențelor specifice dobândite de elevi, se recomandă a fi utilizate și metode complementare/alternative de evaluare, cum ar fi: observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor, proiectul, portofoliul, autoevaluarea precum și activități practice, realizarea unor activități care să valorifice achizițiile elevilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini moral-religioase, analiza produselor activității elevilor.

De asemenea, exemplele de activități de învățare oferă numeroase sugestii pentru organizarea unor contexte de autoevaluare și reflecție asupra celor învățate, cu rol de valorizare a intereselor și abilităților personale, de interiorizare a valorilor și de identificare a modurilor de aplicare a acestora în viața personală și a comunității.

Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor dobândite de către elevi în contexte nonformale sau informale, ce au relevanță pentru domeniul educației religioase. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui elev în parte.

Ca urmare, în cadrul orei de *Religie*, cele mai importante funcții ale evaluării sunt funcția de reglare a strategiilor de predare-învățare și funcția motivațională a elevului pentru propria devenire.

Grup de lucru

Timiș Vasile	Ministerul Educației Naționale
Horga Irina	Institutul de Științe ale Educației
Zăbavă Mihaela	Centrul Național de Evaluare și Examinare
Kinda Eleonóra	Colegiul Național „Székely Mikó” Sfântu Gheorghe, județul Covasna
Lázár Emőke	Colegiul Național „Bethlen Gabor” Aiud, județul Alba
Pap Anikó	Liceul Reformat „Lorantffy Zsuzsanna” Oradea, județul Bihor
Püsök Sarolta	Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca
Szűcs Éva	Institutul Pedagogic, Sinodul Bisericii Reformate, Cluj Napoca
Zalányi Erzsébet	Școala Gimnazială “Romulus Guga” Târgu Mureș, județul Mureș